

Izhaja razen ponedeljka
in dneva po prazniku
vsak dan opoldne.

Uredništvo je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/I,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
obči. Rokopise se ne vrača.

Oglasi: Prostor 1 mm X
55 mm po K 120. Uradni
razglaš, poslano ter no-
tice isti prostor K 160.
Pri večjem naročilu
popust.

NAPREJ

Glasiło jugoslov. socijalno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto K 240, za pol
leta K 120, za četrt leta
K 60, za mesec K 20,
za Nemčijo celo leto K 312,
za ostalo tujino in Ameriko
K 360.

Reklamacije za list
so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/I,
Učiteljska tiskarna.

FILIP URATNIK:

Opcijska pravica in volilni zakon za konstituanto.

Po mirovni pogodbi z Nemško Avstrijo so postali jugoslovanski državljani vsi tisti, ki so imeli vsaj že 1. januarja 1910 domovinsko pravico v eni izmed občin, ki so pripadle po sklepu miru jugoslovanski državi.

Nekateri izmed teh pa imajo pravico, da se izrečejo v določeno roku zate, da hočejo postati državljani one izmed naših sosednjih držav, ki narodnostno ali po drugih zvezah pripadajo. Ti državljani imajo, kot pravi mirovna pogodba, opcijsko pravico.

Med državljani, kojim daje mirovna pogodba to pravico, je treba razlikovati tri vrste.

V prvo vrsto spadajo vsi tisti, ki so se v naše kraje priselili in so tu domovinsko pravico na novo pridobili (§ 78). Ti se lahko izjavijo **tekotom enega leta po ratifikaciji mirovne pogodbe** za državljanstvo svoje prejšnje domovine. Ako pa to storijo, se morajo najpozneje **tekotom enega leta** potemtudi, ko so se za to izrekli, iz jugoslavije izseliti.

V drugo vrsto spadajo vsi prebivalci ozemelj, o kojih pripadnosti ima odločiti ljudsko glasovanje. Ti se lahko izrečejo **tekotom šestih mesecev po glasovanju** za državo, ki je pri glasovanju propadla (§ 79). Plebiscitna cona na Koroškem!

V tretjo vrsto pa spadajo vsi oni državljani, ki pripadajo po plemenu in jeziku eni izmed sosednjih držav. Ti se lahko izrečejo **tekotom šestih mesecev po ratifikaciji mirovne pogodbe** za dotično državo (§ 80).

To opcijsko pravico spravlja volilni zakon za konstituanto v ozko zvezo z volilno upravičenostjo.

V § 9 načrta za ta volilni zakon čitamo na koncu: „Oni prebivalci kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev izven Srbije in Črne gore, ki imajo po mirovni pogodbi z Nemčijo, Avstrijo in Madžarsko opcijsko pravico za svoje nacionalne države, se ne smatrajo za državljane v smislu tega zakona — ker imajo volilno pravico samo državljani, se odreja s tem vsem osebam volilno pravico, ki si smejo po mirovni pogodbi državljanstvo voliti.“

Ni nam treba šele dokazovati, kako krivična in tudi kako politično neutemeljena je ta določba. Tujerodno prebivalstvo naše države se po veliki večini opcijske pravice ne bo poslužilo. Ono jemlje v naši državi nase vse dolžnosti in bi moralo dobiti zato tudi vse pravice. Te pravice bi se mu tem lažje priznale, ker

ne more nihče trditi, da bi mogle postati pri nas sporadično naseljene tuje naselbine državi nevarne. Iz teh razlogov so se potegovali v parlamentu naši zastopniki zato, da se ta določba iz zakonskega načrta odstrani. Ni še izpregovorjena zadnja beseda, — a pri prvem nastopu se našim zastopnikom, žal, ni posrečilo, da bi s svojimi predlogi prodrli.

Vse meščanske stranke so bile proti našemu predlogu.

A vsaj o slovenskih meščanskih strankah, pa naj si stoje že na česni ali na levi, si ne moremo misliti drugače, kakor da so glasovali za določbo, koje dalekosežnosti se niso zavedale. Za to govori več stvari.

Tako imamo razdeljeno v volilnem zakonu plebiscitno ozemlje na Koroškem med dva volilna okraja. Vsi prebivalci tega ozemlja pa imajo opcijsko pravico in vsled tega nimajo po besedilu zakona še šest mesecev po plebiscitu volilne pravice, pa najsi bodo že Slovenci ali Nemci. Irvommo, da je to, recimo Slovenška ljudska stranka vedoma hotela. Ako bi, potem bi bila postavila svoji agitaciji za plebiscit, koje spretnost smo imeli priliko že večkrat občudovati, v resnici krono na glavo. Čemu potem še deliti plebiscitno ozemlje v volilne okraje?

Iz nadaljnjega pa bomo razvideli, da tudi slovenski demokratje niso prav vedeli, kaj so delali, ko so glasovali za zgoraj omenjeni tekst.

Posebno dalekosežne in absolutno nesprejemljive so posledice tretje vrste opcijske pravice. Odstavek 80. mirovne pogodbe z Nemško Avstrijo, ki o tem govori, se nanaša na prebivalce, ki pripadajo po plemenu in jeziku tujim narodnostim. Ta označba je popolnoma nedoločna in odpira raznim volilnim mahinacijam na stečaj vrata. S takim raztegljivim paragrafom ne moremo iti v volilno borbo. Tu je treba šele avtentične interpretacije in jasne izvršilne naredbe!

Z vsjo odločnostjo moramo protestirati proti temu, da bi se opiral pri tem kdo na avstrijska ljudska štetja po občevalnem jeziku kot na edino precizno merilo, ki je na razpolago.

Mi smo povdarjali neštetokrat, da je bilo to štetje po občevalnem jeziku, ne po narodni pripadnosti. Kaj se to pravi? Jaz sam se spominjam, da so mi prinesli svojčas na Dunaju popisano polo nazaj s pozivom, naj navedem kot občevalni jezik mesto slovenskega nemški, — češ, da je iz-

ključeno, da bi mogel na Dunaju slovensko občevati.

Podobne stvari so se dogajale na Spodnjem Štajerskem povsod v veliki meri. V Šoštanju je bilo na primer razmerje med Slovenci in Nemci v eni dekadi kakor 8 : 1, v drugi pa narobe. Kaj se je med tem zgodilo? En tovarnar je hudo obogatel in obvladal ekonomsko celo mesto. Vsled tega je postal tudi v občini absoluten gospodar, — kajti v Avstriji se je volilo na podlagi davčne moči. Oprt na ta dva vira moči, je izpolnjeval kot župan rubrike občevalni jezik bolj po zgornjem dunajskem primeru, kot po resnici in pravici. Razlika je bila samo v tem, da meni dunajski občinski svet niso nič mogli, ti delavci pa so bili, — ker tudi nobene prave organizacije niso imeli, — tovarnarju in gospodu na milost in nemilost izročeni. Takih primerov je na stotine in tisoče. Velik del spodnjoštajerskega delavstva — pa tudi obrtništva spada v to kategorijo. Tako so postali po avstrijski uradni statistiki ljudje, ki nemško niti ne znajo, na mah tujerodni element. Vsled tega naj bi izgubili sedaj volilno pravico! Ker je prišel prej — brez krivde — prizajeti — udarec iz desne, naj pride sedaj udarec iz leve! Pri vsem tem je še pomisliti, da bo najbrž natančne podatke o zadnjem avstrijskem ljudskem štetju težko najti in da bodo odprte samoljubnosti vladujočih strank vrata na stečaj.

Kar se tukaj godi, je nasilje najhujše vrste, ki bo oropalo naše delavstvo v množicah volilne pravice. Če bo slekel pred volitvami dr. Kurovec ministrsko suknjo, se utegne obrniti teža tega postopanja z vsjo silo tudi proti delu spodnjoštajerskega obrtništva, ki ga moramo smatrati danes v pretežni večini že za gardo jugoslovanske demokratske stranke.

Ali si je pri vsem tem mogoče misliti, da so glasovali zastopniki te stranke s polno zavestjo za nevarno in krivično besedilo, ki jim mora biti tudi strankarsko — politično le v škodo.

Ker se nam zdi vse to nemogoče, mislimo, da o tej določbi še ni bila izrečena zadnja beseda. Vsaj proletarijat v Sloveniji je še ni izrekel. Zlasti delavstvo na severnih mejah Slovenije mora protestirati ogorčeno proti temu aktu nasilja in zahtevati od svojih poslancev, da preprečijo z vsimi sredstvi krivico, ki mu grozi.

Po našem mnenju bi se moral glasiti § 9. volilnega zakona tako-le: Oni prebivalci kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev izven Srbije in Črne gore, ki imajo po mirovni

pogodbi z Nemčijo, Avstrijo in Madžarsko opcijsko pravico za svoje nacionalne države, se smatrajo za državljane v smislu tega zakona le, ako izjavijo na zapisnik, da se odreka opcijski pravici.

Ako bi večina ta predlog odklonila, moramo zahtevati, da se pristavi sedanjemu tekstu vsaj dostavek, ki bo zagotovil vsem državljanom, ki se po „plemenu in jeziku“ nikakor ne smatrajo za tujerodne, volilno pravico. Ta eventualni dostavek bi se lahko glasil tako-le: „Prebivalci plebiscitnih ozemelj se smatrajo po izvršenem plebiscitu vključno temu za državljane v smislu tega zakona, v kolikor nimajo opcijske pravice po

§ 80 mirovne pogodbe z Nemško Avstrijo. Za tujerodne državljane v smislu § 80 b mirovne pogodbe, pa se more smatrati po tem zakonu le tiste državljane, ki veljajo na podlagi pri posebnem popisu podanih lastnih izjav za tujerodne.“

Jasno je, da bi tako postopanje volilne priprave silno kompliciralo. Enostavna je samo pravica. Tudi iz tega razloga se bo zavzel ves proletarijat Slovenije za res splošno in enako volilno pravico našega delavstva pri volitvah za konstituanto. Vse, kar čuti v tej državi pošteno, bo stalo delavstvu v tem boju ob strani.

Shod v Kočevju.

Bodoči boji in naloge socijalističnega proletarijata.

(Poročila s. A. Kristana in A. Prepeluha.)

V nedeljo, dne 27. t. m. se je vršil v delavskem domu v Kočevju javen ljudski shod, katerega so se udeležili zelo številni kočevski delavci in mali kmetje. Poročila sta o političnem in gospodarskem položaju ss. A. Kristan in A. Prepeluh. Shod je otvoril in mu predsedoval s. Uršič. Prvi govornik s. Kristan je izjavil sledeče:

Najprej je opisal razvoj, ki je bil pospešen od francoske revolucije in Napoleonovih vojska. Francoska revolucija je zadala smrtni sunek fevdalizmu in ustvarila predpogoje za prosti razvitok kapitalističnega gospodarstva. Toda razvoj je bil počasen in bilo je treba 50 let, da je revolucija l. 1848 vrgla fevdalni gospodarski sistem tudi pri nas. V razvoju človeške družbe so skoki nemogoči, vse gre v etapah in vsaka revolucija pomenja le zaključek dozorelega sistema, ki se podira. S kapitalizmom je rasel tudi njegov nasprotnik, proletarijat, ki postaja edini

dedič kapitalistične družbe.

Ta dedič se polagoma polastuje od stopnje do stopnje, oblasti in gospodarstva družbe; ta pot je sigurna in to moramo imeti vedno pred očmi. kadar delamo nove načrte in sklepe za bodoče boje. Svetovna vojna, ki je bila boj med velikimi kapitalističnimi skupinami, je rodila predvsem

veliko rusko revolucijo.

Ona ima dvojen pomen. Prvič je ruska revolucija odpravila fevdalno odvisnost velikanske večine ruskega naroda, ki je še vedno ječal pod razmerami, kakršne so bile pri nas še pred l. 1848. Drugič pa je šla dalje

in zadala smrtno udarce kapitalizmu, snujoča nov gospodarski sistem, ki je naprednejši od kapitalističnega; ona je postavila na dnevni red sveta

socijalizacijo vsega gospodarstva.

Kamen je sprožen. In kakor je svoječasno počasi in v etapah korakal duh francoske revolucije od zapada proti vzhodu, tako bodo ideje ruske revolucije nastopile isto pot; vse kaže, da bo revolucionarni pokret šel odslej od izhoda na zapad. Na ta razvoj se moramo pripravljati zvesto in smoteno. Kako je bila ruska revolucija možna? Ruska družba je stala na preperem podu, ki ga je vojna porušila. Formalno jo je izvršila na fronti pobita armada. Boljševiki so v danem momentu razpolagali s dovoljnim številom topov, in pušk in tako utrdili svojo oblast. Bodočnost bo pokazala, kako se bo v Rusiji praktično uredila socijalizacija, ki je poglavitni cilj socijalne demokracije. Ne smemo pozabiti, da je Rusija dežela, ki v kulturnem pogledu zaostaja za zapadnimi. Zato so umljive stroge mere, ki jih je podvzela sovjetska oblast, ki je bila primorana ustvariti novo armado, militarizirati obrate, podaljšati delovni čas in pot. Nemški, angleški in ameriški proletarijat bo v formalnem pogledu še najbrže drugo pot, toda za istim ciljem. Mislim, da je ta pot tudi za slovensko delavstvo najbolj prikladna in sigurna z ozirom na dane okoliščine. Pri nas je namreč svetovna vojna rodila v prvi vrsti

nacionalno revolucijo.

Na razvalinah avstroogrške države so nastale nove državne sku-

LISTEK.

FRAN ERJAVEC:

H. Wendel: Jugoslavija.

(Aus und über Südslawien, von Hermann Wendel. 1920. Buchhandlung Vorwärts. Berlin SW. 68.)

Wendlovo ime je pri nas dobro znano. Z v balkanski vojni 1912-13, ko je vse dunajsko in rajhovsko časopisje pljuvalo na srbske „suševce“ in „ovčje tatove“, je prišel na jug, da se na lastne oči prepriča o resnici in neresnici. Ko se je vrnil nazaj v domovino, se je z vsjo vehemenco upri vsesplošnemu blatenju srbskega naroda. Njegovo intenzivno zanimanje za sedanje jugoslovanske pokrajine in njihovo prebivalstvo datira sicer še iz prejšnjih časov, a od balkanske vojne sem je on gotovo eden najboljših poznavalcev Jugoslavije v Nemčiji in naš najneutralsjši velji zagovornik.

To se je pokazalo zlasti med svetovno vojno. Bilo je v časih, ko se pri nas nihče ni upal niti črtniti javno v obrambo Srbov, Bosancev i. dr., ko je gotov del jugoslovanskega časopisja še ves navdušen teknoval v srbofobstvu z dunajsko krščansko-socialno „Reichspost-o“, je pisal sodrug Wendel v dunajsko „Arbeiter Zeitung“ članke, v kojih je kot izborni po-

znavelec jugoslovanskega problema neobzirn razkrival zločinsko in katastrofalno balkansko politiko dunajsko-budimpeštanskih mogotcev. S kakim zadoščenjem in s kako hvaležnostjo smo prebrali tedaj one znamenite članke, ki niso ostali brez vpliva na najmerodajnejše dunajske kroge.

Od tedaj je Wendel stalno zasledoval vse naše gibanje in delovanje ter nepričakovano točno informiral široko nemško javnost o naših zadevah. On o našem razvoju v najrazličnejših nemških listih (Vorwärts, Art. Zeitung, Frankfurter Zeitung itd.) je priobčeval informativne članke o naših političnih, gospodarskih in kulturnih prilikah.

Minulo jesen je zopet prišel k nam in prepotoval ob tej priliki Jugoslavijo od Vrškega jezera preko Ljubljane, Zagreba in Osjeka do Beograda. Tudi to njegovo potovanje je rodilo lepo vrsto člankov, ki jih je priobčeval v navedenih nemških listih in ki so jih deloma prinesli v prevod tudi nekateri naši listi.

Iz teh člankov je tedaj nastala drobna knjižica, ki jo je izdal pisatelj pod zgoraj navedenim naslovom in ki bo izborna služila širšemu nemškemu občinstvu. Pisatelj je s tako toplimi simpatijami in s tako globokim poznavanjem naših razmer, da bi jo bilo vredno prevesti, vsaj nekatera poglavja, n. pr.: Jugoslovansko vprašanje in svetovna vojna; agrarno vprašanje v Bos-

ni in Hercegovini; Dušan Popović, notranje razmere v Jugoslaviji; socijalistični razvoj v Jugoslaviji; habsburška krivda; italijanski imperializem in Jugoslovani; Nemci in Jugoslovani itd.

Ta knjižica ima še tem večji pomen, ker širša nemška javnost nima pojma o Jugoslaviji in Jugoslovanih. Celo akademski izobraženci si predstavljajo Jugoslavijo tam nekje v Mali Aziji, koje prebivalstvo se ne razlikuje mnogo od kakih afriških ali avstralskih divjakov (primerjaj Lazarevičovo „Svabica“). To naziranje nikakor ne izhaja izključno le iz kakega sovražstva, ki ga je nekoč tako vneto gojilo dunajsko meščansko časopisje in širilo v ta namen po srednji Evropi naravnost tatarske laži, ampak v prvi vrsti iz neznanja. Le tako si namreč moremo razlagati, da tudi vodilni in resni socijalistični listi (Vorwärts i. dr.) tako radi nasledajo senzacionalnim „poročilom“ iz zakonitih budimpeštanskih, dunajskih in drugih kovalnic. Tako je n. pr. še lani pisal berlinski „Vorwärts“, da je izbruhnila na Hrvaškem revolucija, kar je naravna posledica nenaravnih državnih tvorbar, ki jih je rodila vojna in celo v dunajsko „Arbeiter Zeitung“ se je vtihotapilo „naziranje“, da je Jugoslavija le nekaj poizkus spravi tri popolnoma različne narode pod eno odedo in da taka tvorba seveda ni zmazna življenja. Le priznati znanstveni

ki-specialisti razlikujejo n. pr. pojme Slovenec, Slovak in Slavonija, ogromni masi izobražencev so pa to prave — španske vasi.

Vse to ni nobena pravljica, ampak resno dejstvo, ki ga opazujemo pri vseh takozvanih velikih in kulturnih narodih. Pri nas vam bo vsak prvošolski kratkohlodnik lepo in po vrsti našel n. pr. vse ameriške države z njihovimi glavnimi mesti vred, pokazati vam jih bo znal celo na nemem zemljevidu, povprečni Anglež, Francoz ali Nemec ne pozna niti evropskih narodov. Kdo se bo tedaj čudil, da se nam na mirovni konferenci tako slabo godi. Tam cenijo in upoštevajo le velike, močne in kulturne narode, mi smo pa zanje samo manj vredno, barbarsko plemo, ki smo njim le v napotje in nadlego. Biti bi morali celo hvaležni drugim, če nas hočejo okupirati in s tem civilizirati.

Kdor vse to dobro in natanko premisli, bo še le vedel in znal prav ceniti delo in trud, ki ga imajo v tem oziru možje, kakor so Scotus Viator, Herman Wendel in — ? ej, kako malo jih je. Kar je za nas Scotus Viator na Angleškem, to je sodrug Hermann Wendel na Nemškem. Res je, da je delo škotskega popotnika momentano za nas važnejše, a prav nič manj hvaležnosti nismo dolžni svojem nemškemu sodrugu, ki nas tako neumorno, s tako ljubeznijo in s tako temeljitim poznavanjem predstavlja

namškemu občinstvu, kajti kdo ve, če ni še blizu časa, ko se bodo združile vse vzhodne in srednjeevropske demokratične (deloma celo socijalno demokratične) države proti diktatu zapadnega kapitalizma.

Z ozirom na vse to od srca pozdravljamo to najnovše Wendlovo delce, ki ga bo s pridom bral vsakdo tudi pri nas in mu izrekamo zani najtoplejšo zahvalo. Naj njegovo delo vodi tja, kamor želi sam in kamor želimo tudi mi, namreč do pozabljenja vsega, kar je bilo na eni strani, na drugi strani za do medsebojnega spoznanja do vzpostavitve čim pristranejših kulturnih in gospodarskih vezi med demokratično Jugoslavijo in demokratično Nemčijo, kar bo gotovo v velik prid obema.

Leon Trocki:

Boljševiška revolucija.

(Dalje.)

Demokratična konferenca.

Demokratična konferenca, ki jo je sredi septembra sklical Zeretelli s svojimi so-bojevniki, je bila absolutno nametničeno npravi kombinacija iz sovjetov in samoupravnih organov je bila v takem razmerju, da je bila pretežnost posredujočih strank garantirana. Ta konferenca je bila pravcati izrodek nezmožnosti pomagati si in plod abotnosti; kot taka je tudi zelo klavarno končala. Cenzus-buržuazija se je

pine, med njimi tudi Jugoslavija. Ta država je danes fakt, ki mora z njim računati tudi socialistično gibanje. Zato je prazno upanje, da bi se naša stranka podala na pot, ki bi vodila nazaj, proti razvoju, ki so ga ustvarili tako silni dogodki, kakor je bila zadnja vojna. Mi s to državo računamo, zato je naš interes in naša dolžnost, bojevati se za to, da se ta država uredi tako, da bo delavec in kmet mogel v njej

dobro in svobodno živeti.

Danes je ta država kraljestvo. Toda oblika države še ni končno določena. O vsem bo imela govoriti konstituenta, ki jo bo ljudstvo izvolilo. Na ljudstvu te države je toraj, kakšna bo konstituenta in kaj in kako bo sklepala. Zlasti bo važna ustava, ki sega v kri in mso ljudstva. Mi vemo, da je Jugoslavija ena država, da ima vse predpogoje, da se gospodarsko lepo razvije. Imamo pogoje za razvoj industrije in imamo v državi žitnice, kakor jih je malo na svetu. Ore za to, kdo bo od tega imel dobiček! Ali bodo imeli od tega naravnega bogastva korist le kapitalisti, ali pa

naše delovno ljudstvo.

Nadalje gre za to, ali naj ostane ta država agrarna ali naj se pospeši njena industrija. Z našega gledišta moramo biti za industrijo, zato, da bo naše ljudstvo moglo

doma najti kruh in prijazen dom.

Nadalje moramo napeti vse sile, da dobi v javni in državni upravi ljudstvo vso moč, da ta dobi čim širšo samoupravo. Glejte je to naše jugoslovansko birokracijo in te naše žandarje. Prej so bili črno-rumeni, sedaj so rdeče-modro-beli. Barve so spremenili, duše ne. Zato se gode tako nezasišani skandali, da si upa bivši črno-rumeni politični uradnik delavske zaupnike zaradi prestopka zborovalne svobode obsoditi na petmesečno ječo. Sliši se časih: tako delajo Srbi. Ne, to delajo bivši Avstriji, to delajo ljudje, ki poprej niso priznavali demokracije in jo danes še manj. Ves prejem regenta pri nas to dokazuje. Ti ljudje ne vedo, da v Srbiji ne poznajo napram dinastiji tistega bizantinizma, kot se je godil v bivši Avstriji napram cesarju. Srbi so demokratičen narod, mi nismo, naša buržoazija ni, ker je navzgor brezmejno servilna, navzdol pa nepopisno kruta. To so hlapčevske lastnosti. Nočem seve s tem pledirati za monarhistično državno obliko. Jaz sem bil sicer kraljevi minister, nisem pa nikoli zatajil svojega socialističnega in republikanskega prepričanja. Nisem pod vsakim pogojem za republiko. Francoska nam je n. pr. zgled, kakšne republike mi ne maramo. Angleška monarhija je n. pr. bolj demokratična kot ameriška republika. Tu je predsednik veliko hujši avtokrat kot pa n. pr. angleški kralj. Naša sedanja dinastija je bila precej demokratična in se ni vmešavala nepoklicano v državne posle. Te je prepuščala po določbah srbske ustave političnim strankam, to je ljudstvu. Mi pa smo socialisti; kot taki stremimo za socializacijo gospodarstva. V političnem pogledu moramo toraj nastopati za

socialno-demokratično republiko.

S tem političnim programom bomo nastopili pri volitvah. Edino dosledna hoja za tem ciljem bo koristila delovnemu ljudstvu. Bojevati se moramo za

res demokratično urejeno državo.

za politično, kulturno in versko svobodo delovnega ljudstva. Delavci se morajo politično in gospodarsko

utrditi, dobiti morajo čim največ moči in ugleda v državi, da se ubranijo brezobzirne reakcije in neusmiljenega zatiranja s strani ošabne buržoazije, ki se danes zanaša tudi na oboroženo moč. Med delavce prišlejo ljudje, ki pravijo o sebi, da so „komunisti“. Na stotine železničarjev in rudarjev, ki so danes na cesti, priča o pogubnem delu teh ljudi, med katerimi je veliko

agent-provokaterjev.

Čijih naloga je, razbiti delavske in malokmetijske vrste in tako pripomoči buržoaziji do popolne politične in gospodarske veljave. Takozvani komunisti so ali

norci ali pa zločinci.

V prvem slučaju ti ljudje ne poznajo dejanskih razmer v naši državi; v drugem pa so plačani od meščanskih strank in zlasti priganjani klerikalcev. Klerikalci vodijo silno hinavsko in nepošteno politiko. Njih listi so ena

sama klerikalna laž.

Tej stranki bomo mi prejšlejši zavili vrat in tako sčistili naše javno in politično življenje. Prva prilika za to bodo prihodnje, letošnje

občinske volitve v Sloveniji.

pri katerih se mora slov. delavno ljudstvo polastiti občinske uprave. Na županska mesta naj pridejo

delavci in mali kmetje.

ki bodo v sedanjih koruptni upravi avtonomnih zastopov kmalo napravili red in v njih vzpostavili pravo ljudsko voljo.

Pripravite se za te volitve in nastopite složno. Pri državnih volitvah bo potem zmaga lažja. V „parlamentu“, ki doslej ni hotel delati, je v razpravi volilni zakon za konstituentno. Načrt tega zakona je reakcionaren, ker pači proporcije in jemlje žensko volilno pravico. Za žensko volilno pravico smo glasovali le socialisti in republikanci, med tem, ko so klerikalci svoj tozadevni predlog zopet umaknili. Tu je zrcalo klerikalne politične nepoštenosti. V svojih listih zahtevajo žensko volilno pravico, v parlamentu pa so proti njej! Mi smo predlagali, da bodi vsa Slovenija en sam volilni okraj, ker bi se na ta način vsak glas uveljavil, proti so bili klerikalci in demokrati. Velika krivica, ki bo naši državi vzela skoro ves ugled, je to, da bi tisti naši sodržavljanji ne imeli volilne pravice, ki imajo po senžermenski pogodbi pravico opirati za drugo državo. Tu bi se zgodila krivica zlasti našim nemškim in ogrskim sodržavljanom. Mi soc. dem. smo stali predlog, da naj dobe tudi vsi tisti volilno pravico, ki se do volitev izrečejo, da hočejo biti naši državljani. Naš predlog je bil za enkrat odklonjen. Pri drugem ali tretjem čitanju volilnega zakona bomo

zahtevali poimenska glasovanja.

da so pokaže, kdo je za nasilje in kdo za pravico in demokracijo.

Kdor je za socialno in politično demokracijo, bo stopil v našo socialno-demokratično stranko, delal za njo, bral njeno časopisje in volil socialno-demokratično!

Drugi govornik s. A. Prepih je izjavil približno takole:

Socializem je nauk, ki uči, da je sedanja kapitalistična uredba delovnemu ljudstvu škodljiva in da je iz sedanje gospodarske mizerije en sam izhod, namreč ta, da preidejo vsa

delovna sredstva in zemlja v ljudske roke.

Socializem je toraj predvsem gospodarski nauk,

ker gre v prvi vrsti za gmojne dobrine, za zboljšanje položaja širokih vrst vseh onih, ki žive od dela. Socializem je toraj zagovornik in bojnik vseh takozvanih

malih ljudi.

to je delavcev in malih kmetov, ne izvzemši one, ki si služijo vsakdanji kruh z duševnim delom.

Politična organizacija potlačenege in izkoriščanega sloja je toraj važna, ker se bojuje v državi in deželi za varstvo teh ljudi, z legalnimi sredstvi v občini, v parlamentu in sploh v vseh javnih zastopih. Toda politična stranka je zgolj instrument za doseganje gotovih uspehov in ciljev. Vzemimo primer: V naši državi nimamo skoro še nobene izgrajene

zaščitne zakonodaje,

katera naj ščiti delovno ljudstvo pred presilnim izkoriščanjem kapitalizma. Buržoazni razred se te socialno-politične zakonodaje brani, ker mu manjša profit, ker mu je v škodo. Da dosežemo n. pr. tako zaželeno

starostno in invalidno zavarovanje, potrebujemo politične moči v državi, potrebujemo v parlamentu in tudi izven njega moč, ki bodo to resno hoteli. Skratka delovno ljudstvo mora biti politično tako jako, da bo izsililo postave, ki mu bodo v korist, ne v škodo.

Naša nova država takih postav danes še nima, je v tem pogledu ena najbolj nazadnjaških držav, in naloga bližnje bodočnosti bo, da pride delavstvo v tej državi

do besede in ugleda.

Niž manj važno, kot politična moč pa je gospodarska in strokovna organizacija delovnega ljudstva.

Strokovna organizacija

je bojna organizacija, ki skrbi za zboljšanje delovnih pogojev, za primerne plače in za red v obratih, ki je v korist zaposlenemu delavstvu. Če bo strokovna organizacija močna in gmojno dobro podprta, potem so izključeni kočevski primeri, ko se je vrglo na stotine delavcev na cesto vsled njihovega političnega prepričanja.

Strokovna organizacija ima še druge velike naloge. Ona mora zaščititi delavstvo v slučaju stavk, slabe konjunktore, brezposelnosti in invalidnosti. Strokovna organizacija je socialistični

zajedavec v kapitalistični obrat,

ki pripravlja vse gospodarske in moralne predpogoje za

socializacijo obratov.

Tudi mali kmet in delavec na kmetih morata dobiti svojo stanovsko organizacijo. Ta organizacija se že lepo razvija v „Kmeto-delavski zvezi“ in 40 gospodarskih odborov, ki danes že posluje pod okriljem te zveze, je prva avantgarda socialistične misli na kmetih. Prihodnjo nedeljo se snidejo zastopniki kočevskih vasi, ki bodo položili temeljni kamen za to praktično delo. Zakaj interesi delavstva in malega kmeta ter kmetkega delavstva so eni in isti. Delavstvo hoče socializirati

industrijske obrate.

revno kmetiško delavsko ljudstvo pa tisto zemljo, ki je doslej v rokah razne domače in tuje velike gospode, zlasti pa

velikanske gozdove,

ki so danes prepuščeni v eksploatacijo posameznim kapitalistom.

Silno važna je

zadružna organizacija

delovnega ljudstva. Delavec in revni človek s kmetov nista izkoriščana le kot producenta, temveč zlasti tudi

kot konsumenta.

Naša konsumentna organizacija je že danes velika. Treba pa jo še poglobiti in razširiti po vsej deželi. Med vojno je ljudstvo spoznalo, kako silno odušurka je trgovina, ki služi le posameznikom. Zato je treba delati vstrajno na tem, da se delovno ljudstvo osvobodi tudi kot konsument. To ni lahka naloga, zlasti toliko časa ne, dokler nosi naš mali človek svoje prihranke v

kapitalistične denarne zavode.

Pomislimo le, koliko milijonov in milijonov daje delovno ljudstvo v hranitev svojih nasprotnikov. Ta veličanska denarna sila našega delovnega ljudstva naj bi se koncentrirala v njegovih

gospodarskih organizacijah,

kateri bi se potem lahko tako razvile, da bi postale nekaka država v državi. Z njihovo pomočjo bi bilo mogoče prevzemati tudi razne produkcijske panoge, tovarne, obrate in podjetja, v lastno rečijo pod vodstvom v njih zaposlenega delavstva. Tako bi naraščala moč socialne vzajemnosti delovnega ljudstva vsepovsod, in država bi naposled morala kreniti tudi v svoji trgovinski in zunanji politiki na druga.

pametnejša pota.

na pot sprave in znošljivosti ter mednarodnega prijateljstva med narodi. Slovensko delavstvo je skoro edino v naši državi, ki je nastopilo to pot. Dobili bomo zvezo zlasti z ameriški slovenskimi delavci, ki bodo milijone svojih težko priborjenih prihrankov pošiljali v demovino potom svojih delavskih zadružnih organizacij. Upam, da se bo še letos položil temeljni kamen za

lastno delavsko denarno zadružno organizacijo.

v obliki del. zadružne banke. S kapitalistično družbo se moramo bojevati že nanjenih tleh in ti trgati kos za kosom iz rok. Čim več bomo iztrgali, bolj močni bomo in oni slabši. Seveda zahteva to delo velikega napora in vztrajnosti. Kakor služi kapitalistični družbi vse, banke in trgovina, politična moč in tisk, tako moramo tudi mi na zunanji in na znotraj, s pomočjo medsebojnega zaupanja, discipline in organizacije doseči takšno

socialno in gospodarsko moč.

ki bo lahko odbila nasake reakcije. Delovno ljudstvo bo tembolj zaupalo v svojo moč in svojo končno osvoboditev, čimbolj bo gospodarsko in kulturno močno, gmojno neodvisno v svojih vsakdanjih bojih. Zato moramo z vsemi močmi iti za tem, da dosežemo

čim najbolj ugodne življenjske pogoje za delavca in kmeta.

Enotni in složni moremo doseči vse, razcepjeni in malodušni nič. Ta država je sicer enotna, ima pa ljudstva, ki so si po svoji kulturnosti in civilizaciji precej različna. Pri tem moramo gledati, da bomo v tej novi skupnosti vendarle

napredovali, ne pa nazadovali.

V tem oziru ne moremo nič popustiti. To sicer še ni nobeden razlog, da bi delovno ljudstvo v tej državi ne nastopalo v

enotni fronti.

vendar moramo mi in morajo drugi vpoštevati različni položaji v posameznih pokrajinah. Seveda bo treba v tem pogledu še veliko skušeni, razčarati. Predvsem ne moremo biti za

taktično pučistov.

Ker ona ni socialistična in tudi ne za resne ljudi. Do svojega socialističnega cilja inoremo priti le z

delom in samovzgojo.

Zato zavračamo v danih razmerah taktiko komunistov in njih pučizem, ki delavstvu danes silno škoduje, kakor so pokazali polpretekli dogodki. Vi veste, kako ste bili zavedeni po lažljivih poročilih ljudi, ki so se sešaj izselili in vas zapustili same ali pa živjalo vladne štipendije. Pošteni delavci pa so danes na cesti, v največji bedi ali pa jim prete kazni

večmesečne ječe.

ker so zakrivali prestopke zborovalnega zakona. Takih kazni ni poznala niti stara Avstrija, ki je bila pravičljiva država non plus ultra. Prav je rekel moj predgovornik, da se ta birokracija ni v ničemer spremenila, kakor le po obleki. To so znane

črno-rumene metode

in še potencirane povrh. Sklenite svoje vrste, ne pozabite, da je organizacija dandanes

vrhovni princip v socialnih bojih.

Mnogo bojev je za Vami, toda veliki in težki boji so še pred Vami! Zmagali boste, če bodo poleg politične organizacije močne Vaše stanovske in gospodarske. Kar se Vaših zapornikov tiče, se spomnite, da je

veliko poklicanih, toda malo izvoljenih.

Toja tega, ki ste si ga izvolili, morate spoznati vrednega svojega zapajanja.

Veliki postajamo, slovensko delavstvo je razumno, je inteligentno, je pošteno in zato ne dvomimo,

da bo nastalo enotno in složno

v svojih socialnih bojih. V tem je naša garancija njegovih bodočih zmag in uspehov.

Shod je obema govornikom med govori in po njih živahno pritjeval.

Predsednik shoda sodrug Uršič je spominjal navzoče še na izobraževalno in kulturno delo ter pokazal na pomen »Svobode«. Omenil je, da je narodnjaška »Čitalnica« kočevskih klerikalnih in liberalnih »rodočubov« odrekla delavstvu za ta dan gledališki cder, kjer bi se urizorili dve dram. Ganglov »Sin« in Cankarjev »Kraljina Betanovica«. Delavci so morali potem svoj oder napraviti na prostem. To je kulturni skandal, kakor smo jih malo doživeli tudi na Slovenskem. Ko je govoril nemško še neki kočevski kmet v zmislu sprave in vzajemnega dela obih narodnosti v političnem in gospodarskem pogledu, se je lepo uspeli shod zaključil. I. R.

Politični pregled.

+ Komunistični kongres v Vukovaru. Kongresa se je udeležilo 450 delegatov iz vse Jugoslavije. Zmagala je radikalnejša struja Srbov, dočim zmernejši komunisti, h katerim se štejejo tudi slovenski komunisti, odstopajo od sodelovanja v vodstvu stranke, v stranki pa ostanejo.

+ Laži »Večernega lista«. Veliko laži smo tekom mesecov že konstatirali pri klerikalnih listih, seveda pri tem niti ne mislimo, da bi

vedla napram tej konferenci sila sovražna, kajti konferenco je smatrala za pokušno odriniti njo, buržoazijo, od pozicij, katerim se je na moskovski konferenci približala. Revolucionarni proletarijat in z njim zvezane mase kmetov in vojakov so že v naprej obsodili ponarejevalno metodo, po kateri je bila ta konferenca sklicana. Neposredna naloga posredovalcev je bila, postaviti »odgovorno« ministristvo. Toda tega se ni doseglo. Kerenski ni hotel o odgovornosti ničesar vedeti in ni trpel, ker je tudi buržoazija, ki mu je bila hrbtenica, ni trpela. Neodgovornost z ozirom na organe takozvane demokracije pa je pomenila dejansko odgovornost kadetom in odposlancem entente. Za enkrat je buržoazija zadostovalo. V vprašanju koaliciije se je pokazala vsa nevdzdržljivost demokratične konference: za koalicio z buržoazijo je bilo oddanih le malo več glasov, kakor pa proti koaliciji; večina je glasovala zoper koalicio s kadeti. Po odhodu kadetov ni bilo med buržoazijo več nobenih resnih konter-agentov za kako koalicio. Zeretelli je konferenci na dolgo in široko razlagal. Tem slabše, če konferenca tega ni razumela. Za hrbtom konferencie pa so se širokovestno vršila pogajanja

z od konference odklonjenimi kadeti, sklenilo se je pri tem, da naj kadeti ne figurirajo več kot kadeti, temveč kot — »socialno delovni«. Nadlegovani od desne in leve, je bilo malomeščanski demokraciji vse praj; in s tem je očitno pokazala svojo popolno politično omrtvelost.

Iz okrilja demokratične konference se je izločil sovjet, ki naj bi ga izpopolnili zastopniki cenzus-elementov. Ta parlament naj je izpolnil prazno mesto parlamenta; in sicer do sklicanja konstituyente. V nasprotju s prvotnim načrtom Zeretellijevim, toda v popolnem skladu z načrti buržoazije je obdržalo novo koalicijsko ministristvo z ozirom na predparlament svojo formalno neodvisnost. Vse skupaj je napravilo vtis žalostnega in slabotnega pisarniškega produkta, ki je govoril o popolni kapitalistični malomeščanske demokracije pred cenzus-liberalizmom, onim liberalizmom, ki je mesec prej javno podpirali Kornilov napad na revolucijo. Na ta način se je vse osredotočilo v smer, da se zopet vzpostavi in stabilizira koalicio z liberalno buržoazijo. Nobenega dvoma ni bilo več o tem, da bi se popolnoma neodvisno od sestave konstituyente vladna oblast nahajala dejansko v rokah buržoazije, kajti po-

sredujoče stranke so kljub pretežnosti, ki so jim jo dale ljudske mase, vedno znova prišle do koaliciije s kadeti: smatralo se za nemogoče, vstvariti vlado brez buržoazije. Ljudske mase so stranko Miškujkovo zelo sovražile. Pri vseh volitvah, ves čas v revoluciji, so kadetke nemišljeno propadli in vendar so iste stranke — socialistični revolucionarji in menševiki, — ki so pri volitvah zmagale nad kadetsko stranko, takoj po volitvah ponudile kadetom častno mesto v koalici. vladi. Potemtakem je razumljivo, da so ljudske mase vedno bolj uvidevale, da so posredujoče stranke pri liberalni buržoaziji pravzaprav igrale le vlogo tovarišev.

Težkoče na fronti in v zaledju.

Notranji položaj je med tem postajal vedno slabši in kompliciranjši. Vojna se je nadaljevala; brez cilja, brez smisla in brez upa. Vlada ni podvzela ničesar, da se osvobodi iz zakletega kolobarja. Napravilo se je smešen načrt, poslati menševika Stobelewa v Pariz, da vpliva na ententne imperijaliste. Toda noben razumen človek ni temu načrtu pripisoval resnosti. Kornilov je Nemcem predal Rigo, da terorizira javno mnenje in v tej atmosferi utrdi že-

lezno disciplino v armadi. Petrograd je bil ogrožen, meščanski elementi pa so zrlj tej nevarnosti z odkrito škodoželjnostjo. Bivši predsednik dume, Rodžanko, je odkrito govoril o tem, češ, da bi zavzete korumpirane Petrograda po Nemcih ne bila nobena posebna nesreča. Kazal je pri tem na primer Rige, kjer je bila sovjetska ustanova po vkorakanju Nemcev odpravljena in vzpostavljen zopet mir po starih policistih.

Vzhodno-morska mornarica je izgubljena; toda mornarica je vsled revolucionarne propagande pocepana, vsled česar izguba mornarice ni tako zelo huda. V tem ozirazu gostobesednih grandseigneursov se je izražale skrite misli najširših buržoazijskih krogov. Zavzete Petrograda po Nemcih ne pomeni pač še njegove izgube. Po mirovnem sklepu bo Petrograd dobil nazaj, toda očiščeno po nemškem militarizmu. Med tem izgubi revolucija svojo osn. in tako se bo z njo prav lahko obračunalo. Vlada Kerenskega ni niti mislila na to, da bi glavno mesto resno branila. Nasprotno. Pripravljalo se je javnost na eventualno kapitalizacijo. Vlade institucije so bile tudi že prenešene iz Petrograda v Moskvo in druga mesta.

Spričo tega stvarnega položaja se je zbrala v seli vojaška sekcija petrogradskega sovjeta. Razpoloženje je bilo napeto in nemirno. Vlada da je nezmožna, štiti Petrograd? Torej naj se sklene mir! In če ni zmožna skleniti mira, naj gre k vragu! V teh stavljenih vprašanjih se je zrcalilo razpoloženje vojaške sekcije. To je bila prva zarja oktobrske revolucije.

Na fronti se je položaj dnevno slabšal. Mrzla, deževna in blaina jesen se je bližala. Četrta vojna zima je bila pred vrati. Prehrana se je tudi dnevno slabšala. V zaledju se je pozabilo na fronto — politiki se niso več zamenjavali in izpopolnjevali, in tudi tople obleke niso več imele. Dezertacije so se vedno množile. Stari armadni odbori, ki so bili izvoljeni še v prvi pertodi revolucije, so ostali na svojih mestih in podpirali politiko Kerenskega. Vse nove volitve so bile prepovedane. Nastal je prepad med odbori in masami vojakov. Končno so vojaški odbore samo še sovražili. Vedno pogostejše so prihajali odposlanci iz zakopov in so v selah petrogradskega sovjeta vedno znova vpraševali, kaj jim je početi? Kdo naj napravi konec vojni in kako? Zakaj petrogradski sovjet o tem ni in kako? Zakaj petrogradski sovjet o tem ni in kako? (Dalje prihodnje.)

bili li tisti zmožni, da se kakor se kristjanu spodobi, kesajo in poboljšajo, ker dobro vemo, da je n. pr. „Večerni list“ predvsem ustanovljen le v to edino svrhu, da poblija socialistično in sploh delavsko gibanje z vsemi razpoložljivimi sredstvi. Ker poštenih sredstev v ta namen ne more biti, operira z lažmi, obrekovanjem; sumničanjem, denunciranjem in s podobnimi klerikalnimi sredstvi. Enkrat je bil že rdeč boljše, ki je vpil: komunisti to so „fest“, fantje, drugič je črn „komunist“, tretjič najhujši monarhist, potem zopet republikanec, bistvo njegove seveda pa je: klerikalno-kapitalistično orodje za beganje delavstva, za cepitev delavskih vrst, da jih oslabi in s tem pomaga kapitalističnim strankam. Kdor še vedno ni izprevidel vse te njegove kapitalistične igre, mora biti pač res slabo kratke pameti. — Zadnjič je pisal „Večerni list“, da so dunajski socialni demokrati, zastopniki občine, povišali tarifo na dunajskih cestnih železnicah za to, da si od tega vzamejo masne plače; nasprotno pa je res, da so se tarife povišale zato, da bo mogel dobiti vsak neoženjen cestni železničar na mesec 3100 K! — Socialni demokrati proti svobodi tiska, pravi „Večerni list“: to pa seveda pravi zato, ker so avstrijski stavci sklenili, da ne tiskajo nobenih klerikalnih laži več, naperjenih proti delavskemu bojkotu nad Madžarsko. — „Večerni list“ pravi, da so socialni demokrati uvedli v Avstriji politično kvalifikacijo učiteljstva. To je laž. Resnica pa je, da je politična kvalifikacija učiteljstva bila uvedena od klerikalcev Luegerja in Geßmanna, da pa so jo socialni demokrati odpravili. (Sicer pa mi spominjamo na tem mestu na tozadevne razmere na Slovenskem, kje je tako od klerikalcev sramotno uvedena in leta in leta vzdrževana politična kvalifikacija učiteljstva, pa tudi drugega državnega ali privatnega uradništva). — „Večerni list“ se je dalje v svoji navdušenosti za madžarske morilce navdušenosti za madžarske morilce tudi zlagal, da silno trpi vsled bojkota proti madžarskim Dunaj sam, kjer je baje zmanjkalo vsled tega zelenjave in sadja na trgu. Zanimivo pri tem je, da „Večerni list“ piše o tem na podlagi „Arbeiter Zeitung“, ki nasprotno pravi, da je bilo na trgih nujenih še mnogo več teh produktov kot sicer. „Večerni list“ pa preobrne kratkoma stvar tako, češ, da je na „na stotine vagonov“ sadja in zelenjave izostalo na trgih! — Mi bomo skrbeli za to, da bomo tako rafinirano klerikalno zaviljanje resnice vedno sproti razkrinkavali!

+ „Večerni list“ napada z vsem svojim jezuitskim preziranjem, ki ga izkazuje delavstvu, proletarski bojkot proti madžarskim morilcem in brani barbarski beli teror na Madžarskem. Bojkot, ki ga izvaja proti madžarskemu reakcionarnemu sistemu mednarodna strokovna komisija v Amsterdamu, ki nikakor ni komunistična, imenuje „Večerni list“ komunističnega in pravi, da služi v boljševeške nakane. Naši čitatelji vedo, da to ni res, da pa hoče marveč ta bojkot prisiliti bele teroriste, da nehajo s krvavim preganjanjem delavstva, zatiranjem delavskega gibanja in strokovnih organizacij. „Večerni list“ se je v svoji „prijaznosti“ napram proletariatu povzpelo že tako visoko, da odobrava oficirski beli teror, ki ga je uvedla klerikalna vlada, in ga hvali kot „delavskega“! (Ubogi laži-delavski „Večerni list“, ki mora braniti klerikalne umore, nasilstva in rope, ki jih izvajajo moralne propalice madžarskih oficirjev!) „Večerni list“ hoče biti krščansko socialističen in delavski, pa zagovarja najkrutejšo oficirsko klerikalno reakcijo buržuazije. Sram ga seveda ni!

+ Iz komunistične Slovenije. — Glasom poročil beograjskih Radniških novih živi v Sloveniji 100.000 organiziranih komunistov. Mi jemljemo to poročilo z veseljem na znanje in upamo, da bodo dosegli naši organizirani komunisti kmalu prvi milijon. Razveselilo nas je tudi poročilo tega enega delegata iz severne Koroške, ki je zatrjeval med burnim odobravanjem zbranih delegatov, da želi pripadati Jugoslaviji. Tako se je nadejalo, da se bo raztegnila komunistična Slovenija počasi čez cel svet. Mislilo, da bodo tega tudi socialpatrioti kakor sploh vsi pravi patrioti veselili.

+ Za konzula v Pittsburgu je imenovan g. Branko Lazarevič, v Maršellu pa g. Jovan Milanković.

+ Novi predsednik Italijanske zbornice. Mesto Orlanda, ki se je odrekel predsedstvu zbornice, je bil izvoljen za predsednika zbornice De Nicola z 236 glasovi proti 118, ki so odpadli na Lazzarija.

+ Turška mirovna delegacija je 26. junija dopoldne izročila odgovor na mirovne predloge.

+ Kritičen položaj na Irskem. Kriza, ki je nastala vsled pokreta sin-fajnovcev na irskih železnicah, je vedno večja. V Dublin je dal časa niso prispela živila. Govori se, da bo železniški promet ustavljen povsod. Izvzete bodo samo nekatere ulstrske grofije. Promet se ustavi danes.

+ Gospodarska pogajanja v Londonu. 26. junija. Iz Londona se poroča: Na konferenci, ki se je v najvišjem gospodarskem svetu vršila s Krasinom, je Krasin zastopal trdno mnenje v edini točki, da se ne more v Rusiji trgovati z nobeno privatno osebo, marveč samo s sovjetsko vlado.

Dnevne vesti.

Celjska intervencija s Čobala.

Skoro poldrugi mesec že biva v celjskih zaporih še nekaj žrtev izraza trbovilske stavke ob priliki splošne protestne stavke. Preiskava je dolga; če pa stvar premostrimo tako kakor je bila in je, moramo uvideti, da so ti mladi ljudje žrtve dejanj, ki jih ne more smatrati nihče resnim. Zavedeni so bili v fantazije in sedaj jim natvezi oblast zaradi tega sodnijskega obravnava. Spričo tega dolgotrajnega zapora je s. Čobal interveniral v Celju pri sodišču že opetovano. V soboto so mu obljubili na ponovno intervencijo, da bodo, kolikor bo mogoče, pustili te žrtve na svobodo v treh dneh.

Čudno postopanje mariborske policije. Maribor se mora slovenizirati, tako je bil storjen sklep na podlagi š. o. r. (obč. ali obrt. reda?). Vsi nemški napisi morajo izginiti. „Ljudska tiskarna Maribor“ je imela tudi nemški podnapis „Volksdruckerei“. V petek ob koncu dela je vstopil v tiskarno policijski organ in zahteval odstranitev napisa. Na vprašanje s strani ondotnega uslužbenca (ker vodje ni bilo), če ima pismo poverilo in naredbo kake oblasti, je moral izjaviti, da to ne gre nikomur nič mar, on da ima tak nalog. Potem je vprašal za ime dotičnega uslužbenca, ker pa ta ne more jamčiti, da se napis odstrani na njegovo odgovornost, je to možno postavil povedal. Po daljši debati mu je povedal tudi svoje ime, a rojstni dat pa nikakor ne. Nato je organ mariborske policije napovedal aretacijo! Na telefonično intervencijo dotičnega uslužbenca pri kr. polic. komisariatu je bila tista aretacija prekinjena. Policist pa je izjavil, da je to njegova dobra volja, če aretacije ne izvrši, ker sicer bi iz tega zapora gotovo tisti dan ne prišel? — Vprašamo, ali se sme zahtevati od policistov, da se izkažejo z naredbami in poverilnicami?

Vpisovalje v dvoletno mestno trgovsko šolo in pripravljalni letnik v Celju bo 5., 6. in 7. julija 1920 od 9. do 12. ure. V pripravljalni letniku morejo vstopiti učenci, ki so uspešno dovršili VI. razred (oddelek) osnovne (ljudske) šole ali II. razred srednje šole ali pa I. razred triletno oziroma II. razred štiriletno meščanske šole ter so vsaj 14 let stari. Za pripravljalni razred ni sprejemnih izpitov. — V prvi letnik so sprejemno brez izpita došli oziroma deklic, ki so dovršili IV. razred srednje šole ali popolno meščansko šolo ali pa pripravljalni letnik dvoletne trgovske šole in so stari vsaj 14 let. Poleg teh morejo biti sprejeti v I. letnik tudi oni, ki so dobili v IV. razredu srednje šole drugi red ali tisti, ki so dovršili III. razred srednje šole oziroma VIII. razred ljudske šole ali predzadnji razred meščanske šole, ako so stari 14 let in napravijo sprejemni izpit iz slovensčine, nemščine, računstva, geometrije, prirodopisja, zemljepisja in fizike. Pri izkušnjih velja za merilo učni smoter pripravljalnega letnika. — V drugi letnik morejo vstopiti absolventi I. letnika dvoletne trgovske šole s pravico javnosti. K vpisovanju je prinesli krstni list in zadnje šolsko izpričevalo. Vpisati se je možno tudi pisnim potom. Vpisnina znaša 10 K in prispevek za učila 20 K. Natančnejša pojasnila daje ravnateljstvo zavoda.

Regent Aleksander je izročil dr. Plemlju 40.000 kron kot dar za siromašne dijake ljubljanskega vseučilišča.

Zaključek sezone mariborskega gledališča. Dne 28. t. m. se je letošnja sezona mariborskega gledališča zaključila s predstavo „Smrt majke Jugovčev“.

Uvažanje blaga v obinejni pas. Uvažanje predmetov, omenjenih v § 3. pravilnika z dne 16. maja 1920 pod št. 238 Ur. l., iz drugih krajev naše države v 15 kilometrski obmejni pas tostran demarkacijske črte je dovoljeno le z odpremnimi izkaznicami. Te izkaznice izdajajo oni mestni magistrati, oziroma okrajna glavarstva, iz katerih področja se blago izvažajo, in sicer samo na podlagi potrjenih občinskih oblastev onih občin, v katere se uvažajo, da so dotični proizvodni tamkaj potrebni. Blago, ki se uvažuje v ta pas brez odpremnih izkaznic, se konfiscira.

Novice.

— Za „dobere“ tisk zbirajo klerikalci po Hrvatskem za svoje časopise. Za „vsekralniški“ tisk seveda ne zbirajo, ker vsake ve, da je klerikalni tisk lažljiv, torej slab tisk.

— Okrevanje za delavce iz Bačke in Banata je priredilo ministrstvo za socialno politiko v dveh villah ob jezeru Palič pri Subotici.

— Prva betonska ladja v Jugoslaviji V Molenti (Dalmacija) so zgradili prvo betonsko ladjo v Jugoslaviji po sistemu dr. Stjepana Siročiča in Marka Kise. Poizkusi na morju so dobro usli ter se nadaljujejo.

— Nov socialni demokratični list „Borba“ so začeli dne 12. t. m. Izdajati socialni demokrati v Osijeku.

— Rusi, ki stanujejo v Beogradu in splošno v Jugoslaviji, so prosili ministrstvo prosvete, da se jim odobri otvoritev ruske gimnazije v Zemunu, v kateri bi se razen ruskega jezika in drugih predmetov učili tudi naš jezik, našo književnost in zgodovino. Prošnja se je poslala prosvetnemu odseku in bo najbrže odobrena.

— Anglija za Srbski Rdeči križ. Angleška vlada je poslala srbskemu društvu Rdečega križa v Londonu svoj dar 13 tisoč funtov šterlingov. Od te vsote je določen 200.000 dinarjev za otvoritev otroškega zavetišča v Trebinju.

— Od veselja je umrla na Dunaju žena mizarja Kolohy vsled nenadne in nepričakovane vrnitve svojega moža po petletnem odsotstvu v ruskem ujetništvu. Mož ji ves ta čas ni ničesar pisal, ko pa je došel na potu v domovino v Prago in od tam brzojavil ženi, da pride, je žena samega veselja nenadoma umrla. Ko je mož prišel na svoj dom, je žena našel na mrtvaškem odru.

— Ukradeni milijoni. Milijonska tatvina v spandauski citadeli, kjer je bilo pred letom dni ukradenih 30 milijonov romunskih lejev, je prišla na dan. Storičile, štiri osebe, ki so tedaj stražile zaklad, so zaprili. Trije so za ukradeni denar kupili poslastice, četrti pa ga je zapravil.

— Premeteni sleparji. V Ebenfurthu na nižje Avstrijskem so aretirali več premetnih sleparjev, ki so speljavali razne verižnice, izvajali od njih popelj znatne svote, češ, da napravijo imenitne tihotapske kupčije, na Madžarsko, kjer so jih po potem predajali madžarskim belim gardistom kot „komuniste“. Ogoljavljene verižnice so Madžari seveda zaprili, sleparji pa so pri teh svojih sleparijah imenitno živeli, dokler niso prišli pod ključ.

— Komunisti Muna pretepen od čeških legionarjev. Dne 26. junija je hotel v Olomouci govoriti češki komunist Muna na zborovanju. V dvorano je vdrlo 300 čeških legionarjev in ga pretepli. Vrgli so ga po stopnicah, ga zaprli v vojašnico, naposled pa so ga odpeljali v bolnico v Sternberg.

— Stanovanjska mizerija v Pragi. Zidati ne morejo, ker je premalo — denarja. Krivda leži v thesauraciji denarja in v celnem denarnem trgu. Obstojči stanovanjski zakon se bo moral izpremeniti, kajti stanovanjska mizerija je vsak dan večja. In prepiranje rase v vseh, da morejo tej mizeriji odpraviti le nove hiše, nova poslopja. Kako do teh priti — je vprašanje, s katerim praktični Čehi ne vejo kaj početi.

— Enotno blago za obleko in perilo nameravajo nvesti na Čehoslovaškem. Blago bi bilo na ta način bolj poceni in preskrba prebivalstva z obleko obilnejša in rednejša.

— Prve žene — porotnice na Češkem. 21. junija so izžrebali v Pragi pri deželni sodniji 7 žena, ki bodo zasedale kot članice porotne sodnje. Doslej so smeli biti kot porotniki le moške, odslej sede tudi žene na sodniških klopi porotnika. Tako je tudi prav, ker: razum moža in njegovo srce naj se popolnoma s srcem in razumom tovarišice žene.

— 2000 ujetnikov utonilo. „Deutsche Allgemeine Zeitung“ doznava iz Helsingfora: Dne 6. junija se je v Navi potopil boljševiški transportni parnik z 8000 tonami. Na krovu je bilo 2000 finskih, avstrijskih in angleških vojni ujetnikov, katere so hoteli prepeljati iz Rusije. Vsi so utonili.

Kultura.

Osnovni pojmi opisne geometrije. Izšla je te dni učna knjiga pod gornjim naslovom. Sestavil jo je prof. Fran Jeran. Cena 45 K 60 v. Založba: Jugos. knjigarna v Ljubljani. Je prva slovenska knjiga opisne geometrije, ki bo izvrstno služila vsem, ki se jim je baviti s tehničnim podukom.

Iz stranke.

Strokovna konferenca v Beogradu. V Vukovaru nameravajo posvetovanje strokovnih organizacij se je vršilo v Beogradu tri dni in se je zaključilo v ponedeljek, dne 28. t. m. Zastopane so bile vse pokrajine Jugoslavije. Konferenca je sprejela resolucijo glede ujedinitvenih posameznih še ne ujedinitvenih organizacij, katerim se nalaga, da izvedejo ujedinitvenje do 31. oktobra t. l. Posameznim pokrajinskim organizacijam se pušča najširša

pokrajinska avtonomija. O sedežih ujedinitvenih central določajo prizadete organizacije same. Podrobnejše poročilo objavimo po povratu naših delegatov.

Radeče pri Zidanem mostu. Delavsko izobraževalno društvo „Svoboda“ v Radečah priredi v nedeljo, 4. julija 1920 veseloligro „Kdo je blazen?“ v prostorih gosp. Kržeta Jožef ob 15. uri popoldan. Pred igro koncert, po igri koncert, prosta zabava in ples z godbo na pihala iz Zidanega mosta. Vstopnina K 8.— za osebo. Kozarce seboj prinese. K obilni udeležbi vabi — Odbor.

Celje. Železničari celjske skupine se tem potom opozarjajo, da se sprejemajo prispevki za strokovno organizacijo vsak torek in soboto od 18. do 20. ure v tajništvo, Vodnikova ulica 3.

Lesni delavci naj ne potujejo na Hrvaško, zlasti v Zagreb in okolico ter Karlovec, ker je tam mezdno gibanje.

Gospodarstvo.

— Vodnogospodarski zbor v Pragi se je te dni vršil ob obilni udeležbi interesentov. Zanimivo je bilo predav. inž. Zimmler o vodnogospodarskem programu češkoslovaške republike. Glavno se je pečal z napravo rek Labe in Odre. Opozarjam slovenske inženjere na referate tega važnega zborovanja. Sočasno so priredili tudi vodnogospodarsko razstavo v prostorih češke tehnike. Odprta bo do 6. julija 1920. Zanimivo je bilo tudi tzv. tržnica vzorkov, ki ga je priredil posvetovalni zbor ljudske oblačilnice češkoslovaške Namen tega „vzorko-veho trha“, kakor ga oficijalno nazivajo, je, približati producenta oblačilnega blaga konzumentom, ter izbiti možnost nanašanja cen, ker občinstvo v „tržnici vzorkov“ (muštrov) vidi in izve prave cene blaga. Kakor vidite: dela se...

— Pogajanja z Avstrijo v Beogradu „Politika“ piše: Pregovori: ki se vodijo v Beogradu z avstrijskimi delegati, so prišli do vrhunca. Avstrijski delegati so odbili našo zahtevo, da dvigne avstrijska vlada sekvester premoženja in zaplenitev premoženja premoženja naših podanikov. Vrednost tega imetka in gotovine, ki jo je avstrijska vlada stavila pod sekvester, znaša 1.2 milijardi. Kakor se čuje, naši delegati ne bodo pristali na tako ureditev, zadeve, vsled česar bi se pregovori lahko ukinitli.

— Odsek za obnovo stanovanj v ministrstvu za zgradbe je dobil naknadni kredit petih milijonov dinarjev za popravilo poslopj v Beogradu, ki so bila v vojni poškodovana, in za dovršitev pred vojno započetih zgradb.

Najnovejša poročila.

NEMIRI V ITALIJI.

Berlin, 28. Listi javljajo iz Lugana: Izgredi, ki se zadnje čase v večjih italijanskih mestih vedno pogostejše ponavljajo in to posebno v Gornji Italiji, so dali poveda raznim razgovorom v zbornici. Socialisti zahtevajo, da se iz Valone odpokličejo vse čete. Zmerni socialisti Turatti je izjavil, da je najzanesljivejšo kredo v prepričanju krvavo revolucijo v vsej Evropi ukinitje versailleske mirovne pogodbe.

Belgrad, 27. „Pravda“ poroča iz Rima: Vsled dolgotrajnih stavk v Milanu je došlo do hudega spopada med delavstvom in oboroženo silo in je bilo mnogo mrtvih in ranjenih. Iz Milana se širi gibanje tudi v druge pokrajine. Tako so izbruhle stavke v Genovi, Rimu in Neapolju. Splošno se opaža, da stavke dobivajo anarhistični značaj. Gospodarsko življenje Italije se vsled neprestanih stavk vsak dan bolj paralizira.

BOJKOT PROTI MADŽARSKI.

Praga, 29. „Pravo Lidu“ poroča: Po poročilih iz Češkoslovaške izpolnjuje češke strokovne organizacije pri izvršitvi bojkota proti Madžarski dolžnosti mednarodne solidaritete. List poudarja zlasti discipliniranost slovaških delavcev, ki so v sklepu glede bojkota izrazili svojo solidarnost v boju proti madžarski reakciji. Delavci slovaški tvornice papirja, slovaški železničari in poštni uradniki na Slovaškem so se organizirali, da izvedejo bojkot.

Bukarešta, 29. Romunski socialni demokratje so klenili, obdržati danes po vsej deželi javna zborovanja, v prid bojkota Madžarske in proti podpori Poljske v boju proti boljševikom.

DRAGINJSKI IZOREDI.

Wuerzburg, 29. Včeraj so bili tukaj težki draginjski izgredi. Na Mestnem trgu je državna bramba streljala na množico, pri čemer je bilo več mrtvih ali težko ranjenih. Množica je onemela več trgovin.

PRIKLOKITEV SEVERNega DELA SLEZVika K DANski.

Kodani, 28. Deželni zbor je soglasno sprejel zakon glede priključitve Severnega dela Slezvika k Dansk. Zakon stopi v veljavo, ko se formalno izroči Dansk suverenitet nad prvo cono.

ANGLEŽI V CARIGRADU.

Carigrad, 29. Angleške čete so zasedle poslopje glavne pošte v Stambulu. Vkorakale so v Mudanijo.

POBOJI V TEHERANU.

Berlin, 28. „Mittagspost“ javlja iz Teherana: V Bagdadu je prišlo o priključitvi, ki so izbruhli sinoči, do krvavega poboja, pri katerem je bilo več oseb ubitih in ranjenih.

Iz Slovenije.

Kočevje. Podružnica del. izobraževalnega društva „Svoboda“ je povabila ljubljanski dramatični odsek na gostovanje v Kočevje, kjer se naj vprizori Ganglova drama „Sin“ in Cankarjev „Kralj na Betajnovi“. Ker je prostor v delavskem domu prenajhen in malo pripraven smo hoteli dati predstaviti v dvorani hotela „Trste“ na odru župana Loya, ki ga porablja narodna čitalnica. Na našo prošnjo je pa čitalnica zavrnila našo prošnjo, češ, da smo internacionalci in da podpiramo Nemce. S to odgovorjo prostora je pokazala ta fanatična klerikalna in reakcionarna navdušenost gospoda, da v svoje politične in izkoriščevalne namene preprečuje spoznanje kulturnih del naših mož med narodom. Z vsi neobzornostjo otežkočujejo ti ljudje izobraževalno delo naših poštovovalnih sodrugov in sodružic, dasi je to delo potrebno. Da, zabavljajo pač, ti ljubitelji naroda, da so rudarji neizobraženi, oznanjajo moralo in vero, pri vsem tem pa pozabljajo, da so ti rudarji preprosti in pošteni delavci, ki se v potu svojega obraza pehajo za vsake danji svoj obstanek. Vi se jih ogibljete, izključite ste jih iz sloveske družbe in ne dopuščate, da bi se oplemenitili duševno, dasi bi bila tudi vaša dolžnost, da širite izobrazbo med narodom. V bratskem objemu ste se združili od g. Škola do glavarja dr. Ogrina, komisarja dr. Marčiča, šolskega nadzornika Novaka in vseh slovenskih in nemških duhovnikov, da nam zaprete pot do izobrazbe. A nas to ne bo oplašilo. Naprej pojdemo po začrtani poti. Obžalujemo pa duševno ubožstvo kočevarske inteligence. — Vse to nam pa prireditve ni preprečilo. Postavili smo naš oder na vrhu hotela „Post“ in priredili tam predstavo, ki je prav dobro uspela.

Knjižnica dnevnika „NAPREJ“.

Času primerno čtivo kupujte, čitajte, razširjajte

BROŠURE:

Temelina načela socialne demokracije (Erfurtski program).

Spisal Karel Kautsky.

I. Kdo uničuje proizvodnjo v našem? Cena 30 vin.

III. Kapitalistični razred. Cena 80 v.

IV. Država prihodnosti. Cena 40 vin.

Propagandni spisi:

Narodno vprašanje in Slovenci. Cena 10 vin.

Vojna in socialna demokracija. Cena 30 vin.

V dobi klerikalizma. Cena 40 vin.

Prvi majnik 1918. Cena 1 K.

Vun z enako volilno pravico! Proč s carino na živila. Cena 40 vin.

Zvišanje duhon. plač. Cena 10 vin.

Tajnosti španske inkvizicije. II., III. in IV. zvezek. Vsak zvezek po 10 vin.

Katoliško svetovno naziranje in svo bodna znanost. Cena 70 vin.

Krst sv. Vladimira. Cena 50 vin.

Strahovi. Cena 30 vin.

Cerkveno pristoje ali štolina. Cena 30 vin.

Razprave VII. rednega zbora jugosl. soc. dem. stranke iz l. 1909. Cena 60 vin.

Koliko pritiče družinam v poklicanih? Cena 20 vin.

Razprave X. rednega zbora jugosl. soc. dem. stranke iz l. 1917. Cena 1 K 50 vin.

Delavske razglednice, 2 vrsti. Cena 20 vin.

Mainiške razglednice. Serija po 1 K.

Pri vseh teh brošurah so cene višje za 30%.

Sodrug, sodružice! Naročajte zgornje knjižice naravnost ali po poštici pri upravi „Napreja“, Ljubljana, Franciškanska ulica št. 6, I. nadstropje. — Vse podružnice „Svobode“ opozarjamo, da skrbno marljivo za razširjanje zgoraj navedenih brošur.

Izdajatelj: Ivan Milnar.

Odgovorni urednik: Jak. Vrhovec.

Najnovejše!

Kakšne neposredne - davke imamo in - kako jih plačujemo?

Náš komplicirani davčni sistem praktično pojasnjuje ta nova knjiga, ki bo vsakomur potrebna, ki ima opravka z davkarji. Zlasti bo izvrstno služila zadrugam, denarnim :: zavodom in tudi posameznikom ::

Cena posameznemu izvodu K 5.50.

Naroča se pri založništvu:

Zveza delavskih zadrug v Mariboru.

F. & A. Uher, Ljubljana

špedicijsko in komisijsko podjetje
Selenburgova ulica št. 4.

Veletrgovina

s premogom, drvni, šoto in raznim kurilnim materialom.

Na debelo: Ljublj. gl. kolodvor.

Na drobno: Selenburg. ul. 12.

Zmerne cene!

POZOR! POZOR!

Baker Weiss, Maribor.

Anonci in Informac. zavod
Vedež, Maribor.

Kava, čaj

Čokolada
Kakao
Bonbone
Kavni pridatek
Konjak
Rum
Likerje
Sampanjec
Namizna vina
Mandelne
Rozine
Paradižnik
Riž
Slive
Dišave

razpošilja po celem kralj.

JOSIP FABIANI, Ljubljana,

Prešernova ulica 54.

Stara domača tvrdka

Franc Stupica

Gospodstva (Marije Terezije)
cesta Viev. 1

priporoča vso železnino, železne blagajne in poljedelske stroje po zmernih cenah.

Angleško sukno

elegantni vzorci za gospode; kakor za modne, športne, žaketne in smoking obleke.

Odpušteni vojaki, invalidi, vrnivši se vjetniki (Slovenci), delavci in železničarji znaten popust.

Prva kranjska razpošiljalna Schwab & Bizjak

Dvorni trg 3 LJUBLJANA Dvorni trg 3

Lastni modni ateljei

Pav. Jemc, krojaški mojster

Spodnja Slika št. 22

priporoča svojo delavnico za izdelovanje oblek za gospode po meri. Ima prvovrstne moči. Točna postrežba in zmerne cene.

Ljudska tiskarna Maribor

d. d. v Ljubljani

naznanja, da je kar najmoderneje opremljena in da izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela.

Izvršuje:

knjige, brošure, računske zaključke, cenike, lepake, letake, vabila, trgovske račune, razpredelnice, pisma in zavitke, osmrtnice, posetnice itd. v eni ali več barvah od najfinejše do :: najpreprostejše vrste. ::

Vse lično in po zmernih cenah.

Konsumna društva, zavodi, organizacije, razna društva, trgovci in obrtniki! Priporočamo Vam, da se trdno oklenete te najbolj zmožne tiskarne v Mariboru.

92

H. Suttner

imetnik H. Maire

Ljubljana

Mestni trg. Mestni trg.

Razpošiljalna

ur, zlatnine in

srebrnine

ter raznovrstnih drugih

porabnih

predmetov.

Zensko zdravilišče

toplice DOBRNA pri Celju — poprej NEUHAUS bei Cilli

Akrotermia 37° C izredno bogata na radiju in ogljikovi kislini.

Nadomestuje v polnem obsegu Franzensbad. Izvanredni uspehi pri ženskih in živčnih boleznih, boleznih srca, ledvice, slabokrvnosti, revmatizmu, protinu in vseh pojavih oslabelosti. Termalne naravne ogljikove kopeli, termalna pitna voda, železnati vrelci, masaža, električne, solne in zračne kopeli, ter kopeli v vročem zraku. Krasi park, smrekovi gozdovi. Divni izleti. Nikdar megle! Vojaška zdraviliška godba.

Sestija maj-oktober. — Prospekti zastoj pri upravi kopališča.

Bencin 725/748

v železnih sodih po 400 kg po ceni 39 kron kg

loko Ljubljana prispe v približno

14 dneh.

Naročila prevzame:

"PROMET" tehn. industr. podjetje,

d. z. o. z.

LJUBLJANA, Gradišče št. 9.

636

,BALKAN'

Trgov. špedicijska in komisijska del. družba.

Brzjavni naslov: „BALKANSPEDE“

LJUBLJANA — MARIBOR — TRST — WIEN.

Spedicijska vsi vrst. — Sprejemanje blaga v skladišča. — Zavarovanja. — Mednarodni prevozi. — Selitve s patentiranimi vozovi na vse strani. — Skladišče, spojeno s trome juž. žel. — I. ljubljansko javno skladišče.

SPEDICIJA. — IMPORT. — EKSPORT. — KOMISIJA.

Marija Tičar,

Tovarniška zaloga

= Ljubljana =

= papirja =

Selenburgova ulica.

:: in razglednic ::

Asistent očesnega oddelka deželne bolnice

Dr. Leopold Ješe

je pričel ordinirati za očne bolezni Ljubljana, Dunajska cesta 17/I. od 1/2 2. do 1/2 3. popoldne.

Prva kranjska vrvarna

IVAN N. ADAMIČ, Ljubljana

priporoča vse vrvarske izdelke, kakor štrange, oglavij, strike za perilo, vrvi za seno in transmisije, špago vsake debelosti, dreto, gurte, navadne in za transmisije, mušne mreže za konje itd. po najnižjih cenah. Sprejem vsa v mojo stroko spadajoča dela točno in solidno. Lastni izdelki! Telefon 441. Točna postrežba.

CENE SO PADLE!

Kje? Samo v veletrgovini

Alojz Dular-ja poprej Oskar REITTER v Slovenjem Gradcu.

Naznanjam slavnemu občinstvu, da sem izdatno znižal cene pri vsej svoji zalogi, kakor pri:

Manufakturi, speceriji in železnini.

Prodajam: Koruzno moko po K 6.—, koruzni zdrob po K 6.50.

Dobi se tudi sladkor in rogaška slatina v poljubni množini. Za obilen obisk se priporočam z odl. spoštovanjem Alojz Dular.

Pridite vsi in prepričajte se!

Stavb. podjetje ING. JOS. DEDEK Kranj, Slovenija

Izvršuje:

Betonske in železobetonske stavbe	Moderne industrijske naprave
Zgradbe za izrabo vodnih moči	Kanalizacije
Elektrarne	Vodnjake
Mostne zgradbe	Visoke stavbe vseh vrst
Jezove	Poljedelska poslopja
Obrežna zavarovanja	Cestne stavbe

ter ima na razpolago veliko množino okroglega železa za železobetonske zgradbe.

Prvovrstna jugoslovanska tovarna cementnih izdelkov

varstvena znamka **TAGA** pred ponaredbo se svari

izdeluje najnovejši in najboljši

strešnik.

Kakovost zjamčena. Naročila pod TAGA, Rožna dolina pri Ljubljani. Lastnika: Galé komp. Tabor.

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, LJUBLJANA, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.